

Kuva 1: Teollisuusperintömessut 20.9.2025 Puuvillan kauppakeskuksessa

Porin seudun teollisuusperintöverkosto - hankeraportti

TIIVISTELMÄ

7.10.2024 - 6.10.2025

Satakunnan Museon hanke
teollisuusperintöverkoston perustamiseksi
ja Rosenlew-museon näyttelyuudistuksen
suunnittelemiseksi

Petra Nikula

Projektsuunnittelija

Sisällys

Tausta ja tarve	2
Tavoitteet	2
Toteutus ja toimenpiteet	3
Verkosto	4
Ohjausryhmä.....	5
Herätä teollisuusperintö eloon! -muistelutilaisuudet.....	7
Erilliset haastattelut ja vapaaehtoiset	12
Teollisuus ja puhdas siirtymä -tulevaisuusperintöverstas	13
Teollisuusperintömessut	15
Rosenlew-museon konsepti- ja näyttelysuunnittelu	18
Tulokset ja vaikutukset.....	19
Hankkeen tulosten hyödyntäminen ja jakaminen	21
Kirjallisuus	22
Liitteet	23

Tausta ja tarve

Satakunnan Museon alaisuudessa toimii teollisuushistoriallinen museoyksikkö Rosenlew-museo. Vuosina 1853–1987 pääosin Porissa toimineen Rosenlew-yhtiön historiaa esittelevä museo perustettiin vuonna 1984 yhtiön omaksi tehdasmuseoksi. Kulttuurihistoriallisesti arvokas museorakennus ja yhtiön merkittävä kokoelma tulivat Porin kaupungin hallintaan vuonna 2003, ja vuonna 2006 uudistettu museo avattiin osana Satakunnan Museota.

Satakunnan Museossa teollisuushistoriallinen toiminta on ollut koko 2000-luvun ajan keskittynyt Rosenlew-museoon ja sen perillisyhtiöiden toiminnan tallentamiseen seudun muiden teollisuusyritysten jäätyä vähemmälle huomiolle. Rosenlew-yhtiöllä oli keskeinen rooli siinä, miten Porista kehittyi yksi Suomen tunnetuimmista teollisuuskaupungeista. Vahva teollinen perintö on läsnä Porissa ja Satakunnan alueella nykypäivänäkin. Yhtiötä ei kuitenkaan enää ole, ja perustajasuvun viralliset yhteydet museoon tai Porin teollisuuteen ovat päättyneet. Rosenlew työllisti tuhansia porilaisia, mutta suurin osa yhtiön leivissä työskennelleistä on eläköitynyt, eikä yhtiöllä ole ollut työikäisten tai nuorten mielikuvissa enää erityistä asemaa.

Museossa todettiin tarve uudistaa Rosenlew-museon konseptia, jotta museo voisi olla merkityksellinen yhteisölleen vielä tulevaisuudessakin. Tavoitteena on tuleville vuosille aikataulutetussa näyttelyuudistuksessa laajentaa museon ydintehtävää Rosenlew-yhtiön perinnön vaalimisesta koko Porin seudun teollisuusperinnön esittelemiseen, tuoda esiin uusia näkökulmia teollisuushistoriaan sekä lisätä yhteistyötä alueen teollisuustoimijoiden ja asukkaiden kanssa.

Samaan aikaan Porin ja koko Satakunnan haasteena on 2020–30-luvulla väestön ikääntyminen ja väheneminen. Myös museoiden ja kulttuurin rooliin alueiden elinvoiman ylläpitäjinä kohdistuu yhä enemmän odotuksia. Kulttuurin ja luovien alojen kestävä kehitys tutkineessa Turun yliopiston DISCE-hankkeessa¹ todettiin, että Porin alueen teollisessa historiassa on paljon hyödyntämätöntä potentiaalia. Alueen identiteettiä ja luonteeseen kietoutuva teollinen perintö tulee nähdä aidosti voimavarana, josta nykypäivän yritykset ja muut toimijat löytävät syytä juurtua Satakuntaan ja kehittää toimintaansa alueella kestävästi.

Porin seudun teollisuusperintöverkosto -hankkeessa museo tarttui haasteeseen ja perusti paikallisen teollisuusperintöverkoston. Samalla käynnistettiin Rosenlew-museon yhteisöllinen konseptiuudistus, jossa museo vahvistaa vaikuttavuuttaan ja uudistaa toimintamallejaan vastaamaan ympäröivän yhteisön ajankohtaisia tarpeita.

Uudistussuunnitelmaa tehtiin yhteistyössä alueen teollisuuden, entisten työntekijöiden ja muiden yhteistyökumppanien kanssa. Rosenlew-museo haluaa tarjota keskustelupaikan ja elämyksellisen tilan ihmisten nykyisen identiteetin pohdintaan ja itsearviointiin. Välineenä on teollistuneen kaupungin teollisuusperintö, sen murrokset ja haasteet ennen, nyt ja tulevaisuudessa.

Tavoitteet

Tavoitteena hankkeessa oli perustaa Porin seudun teollisuusperintöverkosto, joka vaalii paikallista teollisuusperintöä eri tavoin. Verkoston jäseniksi lähdettiin tavoittelemaan muun muassa paikallisia yrityksiä ja elinkeinoelämän toimijoita, aktiivisia yhteisöjä (esim. teollisuuslaitosten eläkeläiskerhot), paikallisia yliopistoyksiköitä ja mahdollisuuksien mukaan myös yksityishenkilöitä. Verkoston

¹ <https://disce.eu/project/>

täsmällisiä toimintatapoja etsittiin osana hanketta, mutta tavoitteena oli, että verkosto toimii teollisuusperinnön parissa toimivien tahojen yhteistyöfoorumina, joka kokoontuu säännöllisesti ja tekee työtä teollisuusperinnön tunnistamiseksi, tallentamiseksi ja siitä huolehtimiseksi. Mahdollisia konkreettisia toimintamuotoja oli esimerkiksi yleisötapahtumien järjestäminen, eri teemojen ympärille keskittyvät tapaamiset tai julkiset kannanotot teollisuusperintöä koskevissa kysymyksissä. Lähtökohtana oli, että verkostoon voisivat liittyä kaikki Porin seudun teollisuusperinnöstä kiinnostuneet tahot. Verkostoa ylläpitää Rosenlew-museon kautta Satakunnan Museo.

Tavoitteena oli samanaikaisesti verkoston tuella käynnistää Rosenlew-museon konseptiuudistus. Uudistuksessa museo muuntautuu yhteisöään entistä paremmin palvelevaksi ja vaikuttavammaksi toimijaksi laajentamalla ydintehtäväänsä yhden yhtiön historian esittelystä koko Porin seudun merkittävää teollisuusperintöä esitteleväksi kohteeksi, jolla on aktiivinen rooli teollisuusperinnön vaalimisessa ja sen tuomisessa osaksi tulevaisuuden rakentamista. Hankkeessa laadittu pohjaesitys antaa hyvät mahdollisuudet rahoituksen saamiseksi varsinaiselle näyttelyuudistukselle. Satakunnan Museon näkökulmasta hankkeen tavoitteena oli luoda uusia kumppanuuksia ja vahvistaa museon vaikuttavuutta omassa yhteisössään niin teollisuusperinnön tallentajana ja esittelijänä kuin yhteen kokoavana voimana ja teollisuuteen liittyvien yhteiskunnallisten kysymysten fasilitaattorina.

Hankkeen laajana tavoitteena oli vahvistaa Porin seudulla asuvien tietoisuutta alueen vahvasta teollisesta kulttuuriperinnöstä, lisätä ymmärrystä sen vaikutuksista nykyhetkeen sekä mahdollisuuksista hyödyntää sitä tulevaisuuden rakentamisessa ja seudun elinvoiman ylläpitämisessä. Vaikka Satakunnan Museo toimii alueellisena vastuumuseona, resurssien rajallisuuden vuoksi teollisuusperintöverkoston toiminta alkuvaiheessa keskittyy pääasiassa Porin seudulle. Jatkossa on mahdollista selvittää verkoston laajentamista koko maakunnan laajuiseksi.

Hanke toteutti Satakunnan Museon kehittämissuunnitelmaa 2023-2025. Sinä museon tavoitteiksi oli asetettu mm., että museo toimii asiakaslähtöisesti, seuraa aikaansa ja on merkityksellinen sekä etsii aktiivisesti uusia yhteistyökumppaneita. Konkreettiseksi toimenpiteeksi oli asetettu Rosenlew-museon konsepti- ja näyttelyuudistus.

Toteutus ja toimenpiteet

Hankkeessa palkattiin projektisuunnittelija määräaikaaisesti 12 kuukauden ajaksi. Hänen tehtävänään oli käynnistää Porin seudun teollisuusperintöverkoston toiminta, tallentaa uutta teollisuusperintöön liittyvää tietoa ja aineistoa Satakunnan Museon kokoelmiin sekä laatia toimintasuunnitelmat verkoston jatkokehittämiseksi, Rosenlew-museon uudelle konseptille ja siihen pohjautuvalle näyttelyuudistukselle.

Museon henkilökunnasta hankkeeseen osallistuivat erityisesti Rosenlew-museon ja kokoelmien intendentti, näyttelytoiminnasta vastaava intendentti sekä museonjohtaja. Projektisuunnittelija kontaktoi alueen teollisuusperintöön liittyviä toimijoita ja pyrki aktivoimaan heitä mukaan verkostotoimintaan. Verkoston kiinnostavuuden lisäämiseksi järjestettiin muistelutilaisuuksia ja tapaamisia eri teollisuudenalojen ja ilmiöiden ympärille. Tilaisuuksissa kerättiin muistitietoa ja tarkasteltiin teollisuuden ja ympäristön välistä suhdetta. Lisäksi toteutettiin yksittäisiä haastatteluja sekä menestykseksi osoittautuneet Teollisuusperintömessut.

Muistelutilaisuuksien teemoina olivat sekä toiminnassa olevat että jo lakkautetut teollisuusyritykset. Keskusteluissa käsiteltiin tehdasyhteisöjen arkea laajasti: työpäivän kulkua, vapaa-aikaa, ulkomaankomennuksia, työturvallisuutta ja ympäristövaikutuksia. Muita tilaisuuksia olivat mm.

verkoston lanseeraustilaisuus, "Teollisuus ja puhdas siirtymä" -teemainen tulevaisuusperintöverstas sekä Suomen ensimmäiset Teollisuusperintömessut. Teollisuusperintöä tarkasteltiin paitsi alakohtaisesti myös uusista ja haastavista näkökulmista.

Tilaisuuksia järjestettiin yhteensä 15, joista osa oli kutsuvierastilaisuuksia ja osa avoimia yleisölle. Suunnitteluvaiheessa hyödynnettiin muiden teollisuusmuseoiden yritysysteistyön malleja. Projektisuunnittelija vieraili useissa alan kohteissa Suomessa, kuten Friitalan Nahkamuseossa, Ahlströmin ruukilla, Työväenmuseo Werstaalla, Varkauden museokeskus Konstissa ja Tekniikan museossa.

Projektisuunnittelija vastasi teematapaamisten organisoinnista ja niissä kerätyn tiedon tallentamisesta. Osallistujat jakoivat tietoa oman yhteisönsä kulttuuriperinnöstä, välittivät hankkeen viestiä eteenpäin ja sitoutuivat tukemaan verkostoa ja museon uudistusta eri tavoin – haastatteluista näyttelyyhteistyöhön. Kerätty aineisto muodostaa perustan teollisuusperintöverkoston toiminnalle ja Rosenlew-museon konseptiuudistukselle. Tavoitteena on, että uudistettu museo toimii verkoston sydämenä: aktiivisena ylläpitäjänä, kohtaamispaikkana ja tapahtuma-alustana.

Projektisuunnittelija laati konkreettiset suunnitelmat verkoston jatkotoiminnasta, museon uudesta konseptista ja näyttelyuudistuksesta. Vaikka museo todennäköisesti jatkaa toimintaansa nykyisissä tiloissa Porin Aittaluodossa, suunnitelmat eivät ole sidottuja tiettyyn rakennukseen. Näyttelyuudistukseen sisältyy esitys sisällöstä², toteutustavoista, tilaratkaisuista ja digitaalisten ratkaisujen hyödyntämisestä kestäväen kehityksen periaatteet huomioiden.

Hankkeen aikana Rosenlew-museolla työskenteli myös harjoittelija (tammi–helmikuu) ja kesätyöntekijä (touko–heinäkuu), jotka avustivat tilaisuuksien järjestämisessä ja aineiston käsittelyssä.

Verkosto

Porin seudun teollisuusperintöverkoston kokoaminen käynnistettiin kontaktoimalla tahoja, joiden kanssa hankkeesta oli jo aiemmin keskusteltu tai joiden toiminnassa oli havaittu yhtymäkohtia teollisuusperintöön. Projektisuunnittelija kävi erilliset keskustelut Turun yliopiston Anna Sivulan ja Riina Haanpään, Tampereen yliopiston sosiologian professori Antti Saloniemen sekä Porin kaupungin sidosryhmävastaavan Janne Vartian kanssa. Sivula ja Vartia olivat olleet mukana hankkeen suunnittelussa jo aiemmin, Haanpää ohjaa Porin meriteollisuuteen liittyvää yliopistokurssia, ja Saloniemi liittyi mukaan yhteistyöhön projektisuunnittelijan havaittua Tampereen yliopiston Porin kampuksella käynnissä olevan tutkimushankkeen Meri-Porin teollisuusalueesta.

Projektisuunnittelija vieraili myös useissa museoissa: Tekniikan museossa Helsingissä, Työväenmuseo Werstaalla Tampereella, Varkauden museokeskus Konstissa sekä Keski-Suomen museossa. Vierailujen tavoitteena oli tutustua teollisuusperintöön liittyviin näyttelyratkaisuihin ja yhteisölähtöisiin toimintamalleihin. Esimerkiksi Tekniikan museon yhteisömanageri Riina Linna esitteli museon yritysysteistyönä toteutettua perusnäyttelyä ja osallistavia toimintatapoja. Werstaalla tutustuttiin Teollisuusmuseo-näyttelyyn, joka syntyi monivuotisen yhteisöhanke tuloksena. Varkaudessa keskusteltiin museon uudistuneesta teollisuushistoriallisesta näyttelystä ja siihen liittyvästä julkaisuhankkeesta. Keski-Suomen museossa tarkasteltiin erilaisia näyttelytekniikoita.

² Liitteissä

Näiden keskustelujen pohjalta hahmoteltiin, mitä verkostolta todennäköisesti odotetaan, miten yrityksiä kannattaa lähestyä ja millaisia tilaisuuksia alkuvaiheessa kannattaa järjestää. Verkoston käynnistämiseksi päätettiin järjestää kutsuvierastilaisuus, ns. lanseeraustilaisuus, jossa teollisuusperinnöstä kiinnostuneet tahot pääsivät tutustumaan toisiinsa sekä hankkeen tavoitteisiin. Tilaisuus järjestettiin 11.12.2024 iltapäivällä, jotta osallistuminen olisi mahdollista myös työajalla. Ajankohta oli haastava joulun lähestymisen vuoksi, mutta osallistujamäärä oli silti hyvä.

Lanseeraustilaisuuteen lähetettiin 73 henkilökohtaista sähköpostikutsua seudun teollisuusyritysten edustajille, pääasiassa johtoportaalle. Lisäksi julkaistiin lehdistötiedote, joka ei tuottanut lisäilmoittautumisia, mutta herätti kiinnostusta mediassa. Satakunnan Viikko julkaisi tiedotteen, ja Yle Radio Suomi Pori haastatteli projektisuunnittelijaa. Haastattelu esitettiin lyhennettynä 13.12.2024 aamulähetyksessä.

Tilaisuuteen osallistui 45 kutsuttua henkilöä sekä seitsemän museon työntekijää. Ohjelmassa oli museonjohtaja Johanna Jakomaan tervehdys, projektisuunnittelijan hanke-esittely sekä DI Erik Rosenlewin puhe, jossa hän ilmaisi tukensa museon uudistuville linjauksille. Puheiden aikana osallistujille tarjottiin mahdollisuus antaa kommentteja Padlet-alustalla QR-koodin kautta. Kommentteja saatiin vain muutamia.

Tilaisuuden lopuksi oli varattu aikaa vapaalle keskustelulle ja kahvitukselle sekä opastetulle kierrokselle Rosenlew-museon vaihtuvaan näyttelyyn *Porin piirtäjät*. Opastukseen osallistui noin puolet tilaisuuden vieraista. Lanseeraustilaisuus oli onnistunut ja osoitti, että teollisuusperinnön ympärillä on runsaasti kiinnostusta ja potentiaalisia yhteistyötahoja.

Verkoston rakentamista jatkettiin myös osallistumalla paikallisiin teollisuusteemaisiin seminaareihin. Projektisuunnittelija verkostoitui mm. Porin yliopistokeskuksen *Uuden energian aika* -seminaarissa (3.–4.12.2024), Prizztechin järjestämässä *Kullan kallis Kokemäenjoki* -seminaarissa (7.5.2025) sekä Turun yliopiston kauppakorkeakoulun *SATAKUNTABRÄNDI*-hankkeen työpajassa, jossa hän esitteli teollisuusperinnön roolia alueen kulttuuri- ja matkailubrändissä.

Uutiskirje

Lanseeraustilaisuuden jälkeen osallistujat lisättiin hankkeen kuukausittaisen uutiskirjeen jakelulistalle. Uutiskirje julkaistiin kerran kuukaudessa lokakuuhun 2025 saakka. Sen sisältö keskittyi hankkeen ajankohtaisiin tapahtumiin, muistelutilaisuuksiin ja Rosenlew-museon yleisöluentoihin. Lisäksi uutiskirjeessä jaettiin yrityksille suunnattu *Yritys! Tallenna toimintasi!* -opasta sekä ohjattiin tutustumaan Elinkeinoelämän keskusarkiston palveluihin.

Jakelulistalle lisättiin kaikki hankkeen aikana kontaktoidut ja kiinnostuksensa ilmaisseet tahot. Osa vastaanottajista välitti uutiskirjettä edelleen omille sidosryhmilleen. Hankkeen aikana uutiskirjeen jakelulista kasvoi 137 henkilöön, ja sen keskimääräinen avaamisprosentti oli 55 %. Jakelulista sisältää myös Satakunnan Museon henkilökunnan, Porin kaupungin viestintäyksikön ja johtoryhmän. Hankkeen päätyttyä uutiskirjeen julkaisemista jatketaan verkoston omana tiedotuskanavana, joka ilmestyy muutaman kerran vuodessa.

Ohjausryhmä

Syksyllä 2024 hankkeelle perustettiin ohjausryhmä tukemaan teollisuusperintöverkoston kehittämistä sekä Rosenlew-museon konsepti- ja näyttelyuudistuksen etenemistä. Ryhmään kutsuttiin

asiantuntijoita, joilla on osaamista ja näkemystä hankkeen ohjaamiseen sekä verkoston tulevaan toimintaan.

Ohjausryhmän jäsenet:

- Janne Vartia, sidosryhmäpäällikkö, Porin kaupunki
- Anna Sivula, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitosjohtaja, professori, Turun yliopisto
- Pekka Saariluoma, toimitusjohtaja, RKW Finland Oy
- Timo Mäki, energia-alan asiantuntija
- Jussi Konttinen, työterveyden asiantuntija ja historiaharrastaja
- Johanna Jakomaa, museonjohtaja, Satakunnan Museo
- Petra Nikula, projektisuunnittelija, Satakunnan Museo
- Leila Stenroos, intendentti, Rosenlew-museo
- Timo Nordlund, intendentti, Satakunnan Museo

Ohjausryhmä kokoontui hankkeen aikana neljä kertaa: 27.2., 16.4., 12.6. ja 17.9.2025. Ensimmäisessä tapaamisessa Johanna Jakomaa valittiin ryhmän puheenjohtajaksi. Ryhmän toimikaudeksi määriteltiin alustavasti vuosi 2025, mutta tavoitteena on jatkaa sen toimintaa verkoston ohjausryhmänä tulevaisuudessa, jäsenistön vaihtuessa säännöllisesti.

Tapaamisissa käsiteltiin hankkeen tapahtumia ja muistelutilaisuuksia, joihin ryhmän jäsenet antoivat palautetta ja kehitysehdotuksia. Erittäin tärkeänä pidettiin konsepti- ja näyttelyuudistuksen rahoitusmahdollisuuksien kartoittamista sekä hankkeen ja verkoston tunnettuuden lisäämistä. Ohjausryhmä kannusti museota lähestymään yrityksiä sponsoriyhteistyön näkökulmasta korostaen kulttuurisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin sekä yhteiskuntavastuun merkitystä.

Kuva 2: TPV ohjausryhmän kokous 17.9.2025 Jussi Konttinen, Timo Mäki (selin), Janne Vartia, Anna Sivula, Johanna Jakomaa, Petra Nikula. Kuva Leila Stenroos.

Herätä teollisuusperintö eloon! -muistelutilaisuudet

Hankkeen aikana järjestettiin tammi–toukokuun 2025 välisenä aikana yhteensä 12 muistelutilaisuutta, joissa kerättiin muistoja Porin seudun eri teollisuuslaitoksista ja teollisuudenaloista. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä 278 henkilöä, osallistujamäärän vaihdelllessa kolmesta yli seitsemäänkymmeneen. Osallistujamäärään vaikuttivat muun muassa tilaisuuden aihe, sijainti, ajankohta ja kohderyhmän tavoitettavuus.

Alkuvuodesta kokeiltiin eri paikkoja ja kellonaikoja, mutta kevään edetessä tilaisuudet vakiintuivat Rosenlew-museolle klo 16.30 alkaviksi, ja niiden kesto oli noin 1,5 tuntia. Osa tilaisuuksista oli avoimia yleisölle ja niistä tiedotettiin Satakunnan Museon ja Porin kaupungin tapahtumakalentereissa sekä sosiaalisen median kanavissa. Osa tilaisuuksista järjestettiin suljettuina, ja osallistujat kutsuttiin mukaan etukäteen kerättyjen kontaktien, kuten ammattiyhdistysten, tehdasyhteyksien ja eläkeläisaktiivien kautta. Suljettuihin tilaisuuksiin pyydettiin ennakoilmoittautuminen osallistujamäärän arvioimiseksi.

Projektisuunnittelija valmisteli tilaisuuksia keräämällä taustatietoa käsiteltävistä tehtaista ja niiden historiasta sekä museon kokoelmista ja muista arkistolähteistä. Tilaisuuksissa kartoitettiin, kenellä osallistujista voisi olla hallussaan tehtaan historiaan liittyvää aineistoa, kuten valokuvia, esineitä tai henkilöstölehtiä. Osassa tilaisuuksista vastaanotettiin lahjoituksia, mutta pääpaino oli aineiston kartoittamisessa tulevaa tallennustyötä varten. Samalla osallistujilla oli mahdollisuus ilmoittautua henkilökohtaiseen haastatteluun.

Tilaisuudet alkoivat osallistujien taustojen kartoittamisella, esimerkiksi kysymällä, millä osastoilla he olivat työskennelleet tai kuinka pitkän uran olivat tehtaalla tehneet. Tämän jälkeen esitettiin historiakatsaus, joka toteutettiin vaihtelevin menetelmin: videoilla, ääneen luetuilla teksteillä tai PowerPoint-esityksillä. Muisteluosuus rakentui joko ohjattujen kysymysten varaan tai eteni

osallistujien omatoimisen keskustelun kautta. Keskustelua tuettiin valokuvilla, jotka oli koottu museon ja muiden arkistojen kokoelmista.³

Tilaisuudet dokumentoitiin äänitallentein, ja lisäksi yksi museon työntekijä laati muistiinpanoja ja pyrki kirjaamaan puhujien nimet. Itseohjautuvissa keskusteluissa puhujien tunnistaminen osoittautui haastavaksi, mikä vaikeutti tallenteiden purkua erityisesti tilanteissa, joissa useat henkilöt puhuivat samanaikaisesti.

Kuva 3: Porin Oluttehtaan muistelutilaisuus 14.1.2025 Satakunnan Museon Taavi-lavalla.

Porin Oluttehdas (1853-2010) 14.1. klo 17.30 Satakunnan Museon Taavi-lava

Kaksi alkuvuoden muistelutilaisuutta järjestettiin yhteistyössä Porin seudun kansalaisopiston kanssa ja ne saatiin mukaan opiston kevään ohjelmistoon, sekä nettisivuille että painettuun versioon. Ensimmäinen niistä oli Porin Oluttehtaan muistelu. Projektisuunnittelija oli käynyt mainostamassa tilaisuutta oluttehtaan entisten työntekijöiden joululounaalla, jonka lisäksi tilaisuudesta ilmoitettiin Facebookissa ja Instagramissa. Ensimmäinen muistelutilaisuus keräsi yli 70 henkilöä paikalle. Vain noin 10 oli kuitenkin aktiivisia muistelijoita, loput kuuntelivat.

Pigmenttiteollisuus (1957-2024) 21.1. klo 17.30 Rosenlew-museo

Pigmenttiteollisuuden muistelutilaisuus keskittyi Kaanaan pigmenttitehtaaseen, joka oli edellisenä vuonna ilmoittanut konkurssista ja tehdas oli tyhjennetty. Tämä oli ensimmäinen suljettu, ilmoittautumista vaatinut tilaisuus. Se keräsi 22 osallistujaa, joista noin 10 oli aktiivista keskustelijaa. Tilaisuuteen kutsuttiin alkuun yksi tehtaan entinen laboratorion eläkkeelle jäänyt Rosenlew-museon intendentin tuttu, ja tämä kutsui muita mukaan ja levitti sanaa. Lisäksi kutsu lähetettiin Porin Kemian työntekijöihin, jotka jakoivat pigmenttitehtaan muistelutilaisuuden kutsua eteenpäin.

³ Muistelukysymykset liitteenä

Porin Puuvilla (1898-1994) 28.1. klo 13-15 Kauppakeskus Puuvillassa

Toinen kansalaisopiston yhteistyötilaisuus oli teemaltaan Porin Puuvillatehdas, ja se järjestettiin Kauppakeskus Puuvillan tiloissa. Tilaisuus kesti poikkeuksellisesti kaksi tuntia. Kauppakeskus toimi tilaisuudessa toisena yhteistyötahona ja tarjosi tilat veloitusetta. Tilaisuus oli yleisölle avoin ja laajasti mainostettu. Se keräsi 38 osallistujaa, joista noin 10 osallistui muistelemaan.

Puuvillaan jouduimme tuomaan omat äänentoistovälineet, eli kaksi mikrofontia, suuret kaiuttimet sekä pienet kaiuttimet kannettavalle tietokoneella videon näyttämistä varten. Projektori saatiin lainaan kauppakeskuksesta. Emme olleet kunnolla tarkistaneet laitteistoa, joten muistelun aikana meni aikaa laitteiden kanssa säätämiseen. Lopulta päädyttiin kierrättämään yleisön joukossa headsettiä, koska tavallinen mikrofoni ei suostunut toimimaan. Projektisuunnittelija korotti ääntään, jotta se kuului ilman mikkiä.

Outokumpu Porin tehdas (1940-2005 (toiminnot myytiin ja Outokumpu poistui Porista) to 6.2. klo 9-11 Rosenlew-museo

Porin Outokummun tilaisuus oli ensimmäinen Outokumpua koskeva muistelu. Toinen oli Harjavallan Outokumpua koskeva tilaisuus maaliskuussa. Tilaisuus kesti poikkeuksellisesti kaksi tuntia, ja alkuun tarjottiin muistelijoilta aamukahvit. Porin Outokumpua saapui muistelemaan 16 erikseen ilmoittautunutta henkilöä. Kutsua oli levitetty aktiivisen eläkeläisporukan kautta, sekä ammattiyhdistyksen, että alueella nykyisin toimivien kupariteollisuusyritysten kautta. Tilaisuudessa oli myös mukana Porin kaupungin sidosryhmäpäällikkö, joka on osa hankkeen ohjausryhmää. Hän on aikanaan työskennellyt tehtaalla.

Kuva 4: Elintarviketeollisuuden muistelupäivä, Satakunnan Osuusteurastamon muistelijoina Puuvillan kauppakeskuksessa.

Elintarviketeollisuuden muistelupäivä 18.2. klo 9.30-17. Kauppakeskus Puuvilla

Hiihtolomaviikolla järjestimme yhteistyössä Kauppakeskus Puuvillan kanssa Elintarviketeollisuuden muistelupäivän. Päivän aikataulu: klo 9.30–11.00 Satakunnan Osuusteurastamo SOT, klo 12.00–14.00

Porin Ympäristön Osuusmeijeri ja klo 15.00–17.00 Leipomot. Muistelupäivästä tiedotettiin laajasti tapahtumakalentereissa, nettisivuilla sekä sosiaalisessa mediassa, niin Rosenlew-museon kuin Kauppakeskus Puuvillan tileiltä. Siitä huolimatta osallistuminen oli heikompaa kuin aiemmissa tilaisuuksissa. Olimme oppineet Puuvillan muistelutilaisuudesta emmekä ottaneet enää useampaa mikrofonia, vaan projektisuunnittelija puhui kuuluvasti ilman mikkiä ja muistelijoiden luona kierrätettiin tavallista mikrofonia.

Satakunnan Osuusteurastamo (1902-1993) saapui muistelemaan 11 henkilöä, ja kaikki olivat aktiivisia keskustelijoita.

Satamaitoa (1903-) ei saapunut muistelemaan ketään. Tilaisuutta yritettiin järjestää uudelleen myöhemmin yhteistyössä Satamaidon kanssa, mutta aikataulusyistä sitä ei saatu järjestymään.

Leipomoita muisteltiin 17 hengen kesken ja aiheina oli pääasiassa Porin Leipä (1947 -) sekä Sarpi (1947-), jotka ovat yhdistyneet. Porin Leipä oli kerännyt muistelijaporukan kasaan itse ja kierrättänyt heitä tehtaalla ennen muistelutilaisuuteen saapumista. Toimitusjohtaja oli itse paikalla.

Karjarannan konepajan (1942 -) ke 5.3. klo 16.30 Rosenlew-museossa

Karjarannan konepajan tilaisuus oli suljettu ilmoittautumista vaatinut tilaisuus. Laajan yhteystietolistan omaavan yhteyshenkilön avulla saimme mukaan 36 muistelijaa. Mukana oli konepajalla työskennelleitä 50-luvulta nykypäivään asti ja jopa nykyistä johtoporrasta. Pääasiassa tilaisuudessa keskityttiin Rauma-Repolan aikaan 1956-1991. Suurin osa muistelijoista oli ollut tehtaalla vielä tuon jälkeenkin.

Kuva 5: Karjarannan konepajan muistelutilaisuus Rosenlew-museossa.

Outokumpu Harjavalta (1945 -2004 jolloin tehdas myytiin Bolidenille) to 27.3. 12-15.30. Boliden Harjavallan kerhotalolla.

Toinen Outokumpu muistelu järjestettiin yhteistyössä Boliden Harjavallan kanssa ja tilaisuus oli suljettu, ilmoittautumista vaatinut kokoontuminen Boliden Harjavallan kerhotalolla Harjavallan Suurteollisuuspuistossa. Boliden oli jakanut kutsua työntekijöille ja jaoimme kutsua Harjavallan tehtaan eläkeläisten keskuudessa. Tilaisuuteen osallistui 9 henkilöä, osa eläkeläisiä ja osa edelleen työelämässä. Muistelun jälkeen saimme kaikki kierroksen tehtaalla ja näimme kuparinsulatusta lähietäisyydeltä.

Porin Tulitikkutehdas (1851-1987) ti 8.4. 16.30-18 Rosenlew-museossa

Porin Tulitikkutehtaan muistelutilaisuus oli yleisölle avoin tilaisuus, josta tiedotettiin laajasti tapahtumakalentereissa ja sosiaalisessa mediassa. Yleisöä saapui paikalle 11, ja muistelu oli hyvin aktiivista, suurimmalla osalla oli omakohtainen kytkös tehtaaseen, joko oma tai sukulaisten kautta.

Pihlavan saha (1875-) ja kuitulevytehdas (1948–2013) ke 23.4. klo 16.30-18 Rosenlew-museossa

Pihlavan sahaa ja kuitulevytehdasta käsittelevä muistelutilaisuus keräsi toiseksi eniten osallistujia, 43 muistelijaa. Tilaisuus oli yleisölle avoin ja erityisesti Pihlavan asuinalueen asukkaat olivat löytäneet tilaisuuden ja saapuneet paikalle. Pihlava on sahan ja kuitulevytehtaan pitkäaikaisen omistajan Ahlströmin yhtiön rakennuttama työläisten asuinalue.

Porin seudun energiateollisuus ti 27.5. klo 16.30-18.00

Viimeisenä keväällä muisteltiin Porin seudun energiateollisuutta. Tilaisuus oli yleisölle avoin ja siitä tiedotettiin laajasti, mutta joko emme tavoittaneet kohdeyleisöä tai lämmin kevätpäivä houkutteli heidät muualle, sillä paikalle saapui vain 3 muistelijaa. Tilaisuus oli silti onnistunut ja saimme hyviä kertomuksia talteen. Paikalla oli sekä Pori Energian (1898-) että Rosenlewin voimalaitoksen (1912-) palveluksessa olleita.

Muuta

Oleellisena teemana Porin seudun teollisuusperintöön liittyy myös Mäntyluodon telakka, jolla on valmistettu mm. öljynporauslauttoja. Aiheesta on järjestetty Rosenlew-museossa muistelutilaisuuksia 2023-2025 yhteistyössä Turun yliopiston Porissa sijaitsevan Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön koulutusohjelman kanssa. Yliopisto-opiskelijat ovat suorittaneet kurssityönä myös yksilöhaastatteluja, jotka tullaan tallentamaan myös museon kokoelmiin. Aiheesta luodaan Rosenlew-museoon näyttely kevääksi 2026 vaihtuvien näyttelyiden tilaan. Hankkeen projektisuunnittelija osallistui telakkamuistelutilaisuuksien käytännön järjestelyihin. Muisteluporukka on kasvanut ajan myötä jopa 60-henkiseksi. ⁴

⁴ Lue lisää: UCPori Säikeitä -julkaisu, Riina Haanpää. [Muistitietotutkimus avaa näkökulmia öljynporauslauttojen rakentamiseen | Porin yliopistokeskus](#)

Yhteisöllisyyttä kaivattiin

Muistelutilaisuuksiin osallistui pääasiassa pitkän työuran tehneitä henkilöitä. Tilaisuuksien alussa kartoitettiin työurien pituuksia viittomalla, ja vastaukset jaettiin neljään ryhmään: alle 5 vuotta, 5–15 vuotta, 15–25 vuotta ja yli 25 vuotta. Yhteensä 118 osallistujaa vastasi kysymykseen, joista 73 ilmoitti tehneensä yli 25 vuoden työuran – osa jopa yli 40 tai 50 vuotta. Lyhyempiä työuria oli erityisesti Oluttehtaan muisteliijoilla, joista puolet olivat olleet tehtaalla alle 5 vuotta. Puuvillatehtaan muisteliijoilta työuran pituutta ei kysytty.

Toinen keskeinen teema oli rekrytointitapa. 47 osallistujaa kertoi, miten he olivat päätyneet tehtaalle töihin. Yleisimmät reitit olivat sukulaisen kautta (16 henkilöä) ja suora yhteydenotto tehtaan johtoon (12 henkilöä). Muita mainittuja tapoja olivat koulutus, työvoimatoimisto, oppisopimus, työpaikkailmoitus ja paluumuutto.

Osallistujilta kysyttiin myös, mitä heidän mielestään olisi tärkeää tuoda esiin museonäyttelyssä. Vastauksissa korostuivat tehtaiden erityispiirteet, merkittävät esineet ja yhteisöllisyyden kokemukset. Esimerkiksi pigmenttitehtaan muistelijat nostivat esiin kansainvälisen viennin, investointipalkinnot ja ympäristöhaasteet. Puuvillatehtaalaiset painottivat naisten roolia, tekstiilien laatua ja tehtaan ammattikoulua. Outokummun muistelijat toivat esiin tutkimustyön ja erikoistuotteet, kuten kolikkoaihioiden valmistuksen.

Monet muistelijat mainitsivat konkreettisia esineitä, kuten pigmenttitehtaan mopon ja Outokummun polkupyörät, joita käytettiin työmatkoihin. Harjavallassa muistettiin tehtaan lomamökit, erityisesti Vaskiranta Säkylässä. Karjarannan konepajalla korostettiin yhteistyötä Neuvostoliiton ja Venäjän kanssa. Puuvillatehtaan kutomon työntekijät kuvailivat tunnelmaa, jossa kutomolaitteiden äänet yhdistyivät auringonvaloon suurista ikkunoista.

Useissa tilaisuuksissa nousi esiin urheilu ja kulttuuriharrastukset. Firmaliigat, puulaakiurheilu ja tehtaiden väliset kilpailut olivat suosittuja. Lajeina mainittiin mm. jalkapallo, pesäpallo, lentopallo, pyöräily, yleisurheilu ja ammunta. Shakki oli erityisen suosittu pigmenttitehtaalla, Outokummulla ja Satakunnan Osuusteurastamolla – pigmenttitehtaalta saatiin museon kokoelmiin shakkilauta konkurssipesästä.

Kulttuuriharrastuksia oli mm. näytelmäkerhoja, kamerakerhoja ja sukututkimuspiirejä. Outokummun näytelmäkerho esiintyi jopa Porin teatterissa. Oluttehtaalla oli oma taide- ja harrastekerho, joka tuotti näyttelyitä Satakunnan Museoon.

Tuoksu- ja äänimuistot herättivät paljon keskustelua. Esimerkiksi Oluttehtaalla mallas tuoksui miellyttävästi koko kaupunkiympäristössä, kun taas pigmenttitehtaalla muistettiin rikkihapon haju. Puuvillatehtaalla puuvillapöly jäi ihoon pitkäksi aikaa. Puu raaka-aineena toi mukanaan haapapuun ja kuusen tuoksut. Teurastamolla muistettiin ammoniakkin ja suolistusosaston hajut sekä kylmät työtilat. Leipomoissa korostettiin leivän tuoksua, mutta munkkirasvan haju ei ollut yhtä mieluisa.

Joillakin tehtailla, kuten Outokummun Porin ja Harjavallan yksiköissä sekä Karjarannan konepajalla, ei ollut erityisiä tuoksua tai ääniä, jotka olisivat jääneet yhteisesti mieleen.

Erilliset haastattelut ja vapaaehtoiset

Keväällä 2025 muistelutilaisuuksien rinnalla toteutettiin myös yksittäisiä haastatteluja. Tilaisuuksissa kerättiin yhteystietoja henkilöiltä, jotka olivat halukkaita osallistumaan haastatteluun tai joilla oli kotonaan teollisuusperintöön liittyvää aineistoa. Suurin osa haastatteluista kohdistui Kaanaan

pigmenttitehtaaseen, joka oli hiljattain ajautunut konkurssiin, sekä Karjarannan konepajaan eli entiseen Rauma-Repolan Porin tehtaaseen.

Projektisuunnittelija haastatteli pigmenttitehtaan entisiä työntekijöitä muun muassa ympäristövastuullisuudesta, logistiikasta, viennistä ja laboratorioiden toiminnasta. Yksi laboratorioaiheinen haastattelu keräsi paikalle kahdeksan osallistujaa, joista osa oli ollut mukana muistelutilaisuuksissa ja osa ei. Ympäristöasioista haastateltiin sekä tehtaan toimihenkilöä että valokuvaajaa, jolla oli dokumentoitua aineistoa 1970–80-lukujen ympäristöongelmista ja niihin liittyvästä kansalaisaktivismista. Porin Oluttehtaan osalta haastateltiin kahta entistä työntekijää yhteishaastattelussa maaliskuussa.

Vapaaehtoishaastattelijat

Keväällä 2025 käynnistettiin yhteistyössä Satakunnan Museon ystävien kanssa kokeilu, jossa vapaaehtoiset osallistuivat teollisuushaastattelujen tekemiseen. Museon ystäville lähetettiin tiedote, jossa pyydettiin ilmoittautumaan mukaan. Ilmoittautuneita tuli kaksi yhdistyksen jäsenistä ja yksi ulkopuolinen. Projektisuunnittelija järjesti heille koulutuksen yhdessä arkistosta vastaavan amanuenssin kanssa. Koulutuksessa käytiin läpi dokumentointiluvat, äänityskäytännöt ja jaettiin valmis kysymyspatteristo.

Vaikka haastatteluja kertyi yhteensä vain seitsemän, kokeilu oli onnistunut. Alkuvaiheessa ilmeni haasteita tallennuslaitteiden kanssa, mutta suurin osa vapaaehtoisista onnistui äänittämään haastattelut puhelimella. Tallenteet toimitettiin museolle joko muistitikulla tai siirrettiin paikan päällä. Vapaaehtoistoimintaa on tarkoitus jatkaa myös hankkeen ulkopuolella muiden teemojen parissa.

Yksi vapaaehtoinen, juuri Valmetilta eläköitynyt entinen Rauma-Repolan työntekijä, toteutti viisi haastattelua entisten kollegoidensa kanssa. Toinen vapaaehtoinen teki kaksi haastattelua, joista toinen epäonnistui teknisesti. Tallennettu haastattelu koski Satakunnan Osuusteurastamon entistä toimihenkilöä, joka oli myöhemmin toiminut elintarvikealan opettajana. Kolmas vapaaehtoinen haastatteli ensimmäistä vapaaehtoista. Lisäksi hän osallistui järjestelytehtäviin Puuvillassa järjestetyssä elintarvikepäivän muistelutilaisuudessa.

Lahjoitukset

Hankkeen aikana vastaanotettiin joitakin aineistolahjoituksia, mutta pääpaino oli yhteystietojen keräämisessä tulevaa tallennustyötä varten. Suurin osa lahjoituksista liittyi Kaanaan pigmenttitehtaan konkurssipesään ja sen työntekijöiden muisteluihin. Lisäksi saatiin aineistoa Porin Oluttehtaasta, Pori Energiasta, Puuvillatehtaasta, Outokummun Porin ja Harjavallan yksiköistä sekä Rauma-Repolan Porin tehtaasta. Lahjoitukset sisälsivät arkistoaineistoa, kirjoja, esineitä ja valokuvia.

Kesällä 2025 lahjoitukset käytiin läpi ja arvioitiin, mitkä otetaan museon kokoelmiin. Osa aineistosta palautettiin lahjoittajille, ja osa poistettiin, mikäli se ei soveltunut tallennettavaksi.

Teollisuus ja puhdas siirtymä -tulevaisuusperintöverstas

Keväällä 2025 pohdittiin, miten teollisuuden ja ympäristön välinen suhde voitaisiin tuoda osaksi muistelutilaisuuksia. Projektisuunnittelija perehtyi Metsämuseo Luston julkaisuun *Dynaaminen museo ja tulevaisuusperintöverstas*, jonka pohjalta syntyi ajatus järjestää oma verstas Porin seudun teollisuusperinnön näkökulmasta. Ideaa kehitettiin yhdessä kulttuuriperinnön tutkija Pauliina Latvala-

Hirvilahden kanssa, joka antoi arvokkaita neuvoja suunnitteluun ja toteutukseen. Verstaan järjestämistä ehdotettiin helmikuussa hankkeen ohjausryhmälle, joka suhtautui ideaan myönteisesti. Erityisesti pigmenttitehtaan entinen ympäristöpäällikkö piti ajatusta tärkeänä, mutta toivoi, ettei keskustelu keskittyisi yksinomaan tehtaan aiheuttamiin ympäristöongelmiin. Verstas päätettiin järjestää toukokuussa.

Kutsulista koostettiin maaliskuussa, ja mukaan haluttiin teollisuusyritysten edustajia, tutkijoita, toimittajia ja ympäristöalan asiantuntijoita. Kutsuja lähetettiin noin 20 henkilölle, joista puolet ilmoittautui mukaan. Lisäksi yksi osallistuja ilmoittautui hankkeen uutiskirjeen kautta. Osalle kutsutuista soitettiin ennen ilmoittautumisajan päättymistä, mikä lisäsi osallistujamäärää ja herätti kiinnostusta myös työyhteisöissä.

Kuva 6: Teollisuus ja puhdas siirtymä -tulevaisuusperintöverstaan pienryhmä keskustelemassa. Kuvassa Niilo Rinne (vas.), Minna-Liisa Salonsaari, Kari Heino, Antero Hirvensalo ja Minna Haavisto.

Verstaan käsikirjoitus laadittiin Luston julkaisun pohjalta.⁵ Tavoitteena oli herättää keskustelua Porin seudun ympäristöhistoriasta, teollisuuden vaikutuksista ja tulevaisuuden mahdollisuuksista. Alustajana toimi porilainen toimittaja ja kirjailija Kari Heino, joka esitteli alueen ympäristönsuojelun kehitystä 1960-luvulta nykypäivään. Hänelle maksettiin esiintymispalkkio. Projektisuunnittelija piti katsaukset menneisyyteen ja tulevaisuuteen. Taustatyönä hän perehtyi Jussi Koivuniemen *Porin kaupungin historia 1940–2000* -teokseen sekä osallistui Prizztechin *Metalliteollisuuden*

⁵ Verstaan käsikirjoitus liitteenä

vesivastuullisuus -seminaariin. Menneisyyskatsauksessa käsiteltiin 1970-luvun ympäristötietoisuuden heräämistä ja sen vaikutuksia teollisuuden investointeihin.

Verstaaseen osallistui lopulta 11 henkilöä. Osallistujat jaettiin etukäteen pienryhmiin, joissa oli monialainen edustus. Fasilitaattoreina toimivat projektisuunnittelija, Rosenlew-museon intendentti ja Satakunnan Museon amanuenssi. Tilaisuus kesti kolme tuntia ja sisälsi kaksi taukoa. Tarjoilut tilattiin Satakunnan Museon kahvilasta.

Pienryhmien keskustelut tallennettiin ja muistiinpanot valokuvattiin. Kaikki tallennetaan museon kokoelmiin ja niitä voidaan hyödyntää tulevassa näyttelyuudistuksessa. Keskusteluissa nousi esiin konkreettisia ideoita ja tulevaisuuden näkökulmia, kuten:

- Ruokahuolto ja huoltovarmuus: lähiruoan merkitys, mahdollinen lihankulutuksen väheneminen, ruoan teknologinen kehitys.
- Tietopohjainen päätöksenteko: avoimen datan ja tutkimustiedon hyödyntäminen.
- Luonnon ennallistaminen: nähtiin potentiaalisena liiketoimintana, jossa haittojen korjaamiselle asetetaan arvo.
- Koulutus ja osaaminen: humanististen ja yhteiskunnallisten alojen rooli teknisten taitojen rinnalla, kansainvälisyysosaamisen vahvistaminen.
- Yhteiskunnallinen eheys: polarisaation vähentäminen, yhteisvastuun ja esimerkin voiman korostaminen.
- Kestävä tuotanto ja energia: Porin asema ympäristöteollisuuden keskuksena.

Tilaisuuden jälkeen osallistujille lähetettiin kiitossähköposti, joka sisälsi koosteen keskusteluista ja linkin palautekyselyyn. Palauteen perusteella verstaas koettiin onnistuneeksi ja ajankohtaiseksi. Kriittikinä toivottiin syvempää käsittelyä syy-seuraussuhteista ja rohkeampaa tulevaisuuden pohdintaa. Palautetta hyödynnetään mahdollisten tulevien verstaasitilaisuuksien suunnittelussa.

Teollisuusperintömessut

Tuotanto

Hankkeen alussa ei ollut vielä päätetty, miten hanke tulisi päättää. Kevään 2025 aikana syntyi ajatus järjestää päätöstapahtuma, joka kokoaisi yleisön äärelle esittelemään hankkeen tuloksia ja teollisuusperintöverkoston käynnistymistä. Tapahtuman toivottiin myös tukevan verkoston jatkokehitystä.

Keväällä ideoitiin tapahtuma, jossa juhlistettaisiin Porin seudun teollisia innovaatioita ja yritykset voisivat esitellä tuotteitaan. Verkoston jäseniltä saatuja luentoehdotuksia päätettiin yhdistää tähän kokonaisuuteen. Näin syntyi konsepti Suomen ensimmäisistä Teollisuusperintömessuista, jotka järjestettiin lauantaina 20.9.2025 klo 11–15 Puuvillan kauppakeskuksessa.

Messujen toteuttaminen vaati lisäresursseja, sillä projektisuunnittelijan työaika ei riittänyt yksin näin laajan tapahtuman tuottamiseen. Kaupungin kasvu- ja työllisyyspalveluiden yksiköstä saatiin lisähenkilö avuksi, ja kaupungin viestintäyksikkö tuki markkinointimateriaalien taitossa. Projektisuunnittelija vastasi pääosin messujen tuotannosta, mutta työ jakautui tasaisemmin lisäresurssien ansiosta.

Messujen kulut katettiin hankerahoituksella. Yrityksiltä perittiin 100 euron osallistumismaksu, kun taas yhdistykset ja korkeakoulut saivat osallistua maksutta. Tapahtuma oli yleisölle ilmainen. Osallistumismaksuista kertyi 600 euroa, joka käytettiin hankkeen omavastuuosuuteen. Luennoitsijalle

maksettiin 150 euron palkkio ja yhdelle panelistille matkakorvaukset kahdesta Lempäälä–Pori-matkasta.

Puuvillan kauppakeskus tarjosi messupaikat veloitusetta, ja vain lavasta maksettiin vuokra. Kauppakeskus valittiin tapahtumapaikaksi sen suuren kävijämäärän ja aiemman yhteistyön vuoksi. Tavoitteena oli saada mukaan 15 näytteilleasettajaa teollisuusyrityksistä, yhdistyksistä, korkeakouluista ja kulttuuritoimijoista. Puuvilla tarjosi tarvittavat kalusteet, ja lavatekniikka käytiin etukäteen testaamassa. Äänentoiston taso ei vastannut tarpeita, joten viikkoa ennen tapahtumaa päätettiin hankkia äänitekniikko. Musiikkihuone (Tmi Aki Peltonen) hoiti äänentoiston ammattimaisesti.

Messuista järjestettiin verkoston jäsenille infotilaisuus toukokuussa Teamsin kautta. Viisi osallistujaa ilmoitti kiinnostuksensa. Juontajaksi palkattiin porilainen Elina Wallin. Puuvilla antoi luvan striimata lavaohjelman Satakunnan Museon YouTube-kanavalle, ja striimauksen toteutti kaupungin AV-vastaava Jarkko Montonen ilman lisäkustannuksia.

Viestintä ja markkinointi

Messujen markkinointi käynnistettiin kesäkuun alussa. Tapahtumalle luotiin Facebook-tapahtuma, julkaistiin lehdistötiedote ja jaettiin tietoa Satakunnan Museon ja Rosenlew-museon sosiaalisen median kanavilla. Puuvilla jakoi julkaisut omissa kanavissaan ja tarjosi mediapintoja koko kesäksi. Satakunnan Viikko julkaisi tiedotteen verkkosivuillaan.

Kuva 7: Teollisuusperintömessujen markkinointimateriaalia

Mainosmateriaalia jaettiin museoiden asiakaspalvelupisteissä sekä Suomi-Areenan kansalaistorilla. Kaupungin infonäytöillä messumainos näkyi koko kesän ajan. Yrityksille lähetettiin henkilökohtaiset kutsut, jotka kohdistettiin johdon lisäksi markkinointi- ja viestintävastaaville. Kutsussa korostettiin osallistumisen merkitystä yhteiskuntavastuulle, paikalliselle näkyvyydelle ja yrityksen perinnön esiin tuomiselle. Osallistuminen nähtiin myös mahdollisuutena houkutella uusia osajia.

Elokuussa kutsut lähetettiin uudelleen ja yrityksiin soitettiin suoraan. Soittokierros auttoi selvittämään viestien perillemenoja ja lisäsi osallistumishalukkuutta. Suurimpana haasteena yrityksille oli

tapahtuman ajankohta – lauantai ei ollut monille työntekijöille sopiva. Lisäksi historian tuntemuksen puute nuoremmissa henkilöstössä vaikeutti kuulemma osallistumista.

Viikko ennen tapahtumaa julkaistiin uusi tiedote, jonka Satakunnan Viikko⁶ ja Satakunnan Kansan Porilaine-liite julkaisivat. Radio Pori haastatteli projektisuunnittelijaa perjantain aamulähetyksessä, jossa messuja esiteltiin suurelle yleisölle.

Messuohjelma

Messuohjelman suunnittelu käynnistettiin verkoston jäseniltä saatujen ehdotusten pohjalta. Ensimmäisenä varmistettiin DI Erik Rosenlewin ehdottama paneelikeskustelu, jonka aiheena oli Porin seudun teollisuuden murrokset 1980-luvulla ja niiden vaikutukset. Rosenlew toimi paneelin moderaattorina ja ehdotti osan keskustelijoista. Ohjausryhmä täydensi ehdotuksia, ja panelistien kanssa käytiin ennakkokeskustelu syyskuun alussa, jossa sovittiin keskustelun pääteemoista.

Toiseksi ohjelmanumeroksi valittiin Tampereen yliopiston väitöskirjatutkija Kalle Tuomi, joka tutkii Porin seudun innovaatiopolitiikan kehitystä teollisuushistorian näkökulmasta. Tuomi oli aktiivisesti mukana verkostossa ja halukas esittelemään tutkimustaan messuilla. Hän käsikirjoitti luentonsa paneelin jatkoksi ja osallistui myös sen ennakkokeskusteluun.

Muu ohjelma rakennettiin näiden kahden pääosion ympärille. Messut haluttiin aloittaa katsauksella Porin teollisuushistoriaan, jotta yleisö saisi tarvittavan taustatiedon. Lyhyen hanke-esittelyn jälkeen esiteltiin Teollisuusperintöseura ja Teollisuusperintöreitti. Ohjelman väliin sijoitettiin salamahaastatteluja näytteilleasettajista, joihin halukkaat saivat ilmoittautua etukäteen. Koska kiinnostuneita oli enemmän kuin paikkoja, osallistujat arvottiin.

Messuohjelma 20.9.2025

11.00–11.20 Katsaus Porin teollisuushistoriaan – Leila Stenroos, Rosenlew-museo

11.30–11.45 Haastattelussa: A. Ahlström Kiinteistöt / Ahlströmin ruukki – lida Granfors

11.50–12.05 Hankkeen esittely – Petra Nikula, Satakunnan Museo

12.05–12.15 Teollisuusperintöseuran ja -reitin esittely – Maarit Grahn

12.20–12.35 Haastattelussa: Porin Taide- ja Taideteollisuusyhdistys – Susanna Virkki

12.45–13.30 Paneelikeskustelu: *Pori risteyksessä – Teollisuuden perintö ja tulevaisuuden mahdollisuudet*

Keskustelijat: Jussi Koivuniemi, Olli Vaartimo, Sakari Oja

Moderaattori: Erik Rosenlew

13.40–13.55 Haastattelussa: Porin Teknillinen Seura – Petri Latostenmaa

14.00–14.30 Luento: *Taloudellisesta tuottavuudesta yhteiskunnalliseen arvonluontiin* – Kalle Tuomi

14.40–14.55 Haastattelussa: Sampo-Rosenlew Oy – Esa Lehtilä

⁶ Satakunnan Viikko: [Suomen ensimmäiset Teollisuusperintömessut valtaavat Porin Puuvillan | Satakunnan Viikko](#)

15.00 Tilaisuus päättyy

Messujen toteutus ja palaute

Messuille osallistui yhteensä 11 näytteilleasettajaa, mukaan lukien Satakunnan Museo. Mukana olivat mm. Osuuskunta Satamaito, Sampo-Rosenlew Oy, A. Ahlström Kiinteistöt/ Ahlströmin ruukki, Porin Taide- ja Taideteollisuusyhdistys, UPM Seikun Saha, Ulvilan kaupunki / Leineperin ruukki ja Friitalan nahkamuseo, Satakunnan Historiallinen Seura, Luvata Pori Oy, Porin Teknillinen Seura ja Kemira Oyj Porin tehdas.

Tarkkaa yleisömäärää ei voitu arvioida avoimen tapahtumaluonteen vuoksi, mutta pisteillä arvioitiin käyneen vähintään 200 henkilöä. Satakunnan Museon pisteellä kävijälaskuri näytti 185, ja useat näytteilleasettajat raportoivat noin 200 kävijää. Lavaohjelmaa seurasi parhaimmillaan noin 90 henkilöä, joista 17 striimin kautta. Tapahtuma sujui hyvin: ohjelma pysyi aikataulussa ja keräsi yleisöä läpi päivän. Viimeinen tunti oli selvästi hiljaisempi. Palaute oli pääosin positiivista. Erityisesti lavan ohjelma sai kiitosta. Kauppakeskuksen miljöö jakoi mielipiteitä – osa koki sen meluisaksi, toiset kiittelivät saavutettavuutta. Suurimmaksi kehityskohteeksi nousi markkinointi, joka ei tavoittanut yleisöä riittävän laajasti. Useat kävijät kertoivat kuulleensa tapahtumasta vasta paikan päällä.

Messujen koettiin vahvistaneen yritysten näkyvyyttä ja lisänneen kiinnostusta teollisuusperintöön. Useat toimijat arvioivat saavansa uusia jäseniä tai matkailijoita messujen ansiosta. Esiintyjät kokivat lavan esiintymismahdollisuuden arvokkaaksi, vaikka paneelin lavaratkaisuissa nähtiin kehittämisen varaa. Jatkossa messujen markkinointiin tulisi panostaa enemmän ja varata budjettia mainontaan. Tapahtuman ajankohtaa voisi myös harkita uudelleen – perjantai voisi houkuttaa enemmän yrityksiä mukaan, tai lauantain ohjelma voisi alkaa jo klo 10.

Rosenlew-museon konsepti- ja näyttelysuunnittelu

Hankkeen keskeisenä tavoitteena oli käynnistää Rosenlew-museon konseptiuudistus teollisuusperintöverkoston tuella. Uudistuksen myötä museo laajentaa tehtävänsä yhden yhtiön historian esittelystä koko Porin seudun teollisuusperinnön esiin tuomiseen. Tavoitteena on, että museo toimii aktiivisena toimijana teollisuusperinnön vaalimisessa, sen tallentamisessa ja tuomisessa osaksi alueen tulevaisuuden rakentamista. Hankkeessa laadittu pohjaesitys tarjoaa vahvan perustan rahoituksen hakemiselle varsinaista näyttelyuudistusta varten.

Satakunnan Museon näkökulmasta hankkeen tavoitteena oli myös vahvistaa museon roolia yhteisössään – ei vain teollisuusperinnön tallentajana ja esittelijänä, vaan myös keskustelun herättäjänä ja yhteiskunnallisten kysymysten fasilitaattorina. Uudistus tukee museon vaikuttavuutta ja mahdollistaa uusien kumppanuuksien syntymisen.

Rosenlew-museon perusnäyttelyn uudistamista oli pohdittu jo usean vuoden ajan, joten hankkeessa voitiin hyödyntää aiemmin tehtyä taustatyötä. Hanketiimi kokosi aiemmin esiin nousseita teemoja ja sisältöjä, jotka haluttiin huomioida uudistuksessa. Näiden pohjalta asia esiteltiin hankkeen ohjausryhmälle ensimmäisessä tapaamisessa helmikuussa 2025. Ohjausryhmän jäsenet toivat esiin omia näkemyksiään ja painotuksiaan, joita toivottiin nostettavan esiin tulevassa näyttelyssä.

Yhteisesti sovittiin, että uudistuva näyttely ei tule olemaan yritysnäyttämö, eikä se keskity pelkästään onnistumisiin. Näyttelyssä halutaan kertoa teollisuuden tarinaa kokonaisvaltaisesti – riskien,

saavutusten ja epäonnistumisten kautta – eri näkökulmia esiin tuoden. Erityisesti korostettiin nuorten huomioimista ja mahdollisuutta herättää kiinnostusta teollisuusaloihin ja kouluttautumiseen niiden pariin.

Uudistuksen suunnittelussa keskityttiin kolmeen pääteemaan: näyttelyn sisällölliseen kehittämiseen, lasten ja nuorten huomioimiseen sekä tilojen muokkaus- ja uudistamistarpeisiin. Näyttelyä suunniteltiin museon sisäisessä työryhmässä, johon kuuluivat projektisuunnittelija, näyttelyintendentti, museonjohtaja, Rosenlew-museon intendentti, asiakaspalveluassistentti ja museolehtori. Työryhmä kokoontui kahdesti. Tapaamisten ja ohjausryhmän kommenttien pohjalta projektisuunnittelija laati Rosenlew-museon konsepti- ja näyttelyuudistuksen suunnitelman, jonka avulla rahoitusta lähdetään hakemaan keväällä 2026.

Suunnitelman esittelyä varten teetettiin graafisesti viimeistelty PDF-esitys, jossa hyödynnettiin esimerkkejä muista teollisuusteemaisista museoista, kuten Kymenlaakson museosta, Merikeskus Vellamosta ja Viron merimuseosta. Kuvien käyttöön saatiin tarvittavat luvat. Suunnitelmaa päästiin esittelemään Porin kaupungin johtoryhmälle 22.9.2025.

Näyttelyn suunnitelma liitteissä.

Tulokset ja vaikutukset

Hankkeen keskeisenä saavutuksena on ollut Porin seudun teollisuusperintöä vaalivien toimijoiden kokoaminen yhteiseen verkostoon. Verkosto toimii jatkossa Rosenlew-museon kautta Satakunnan Museon ylläpitämänä keskustelufoorumina ja vaikuttajana, joka tuo yhteen alueen teollisuusperinnön asiantuntijat, toimijat ja kiinnostuneet tahot. Tällainen foorumi on Porin seudulla uusi ja merkittävä lisä kulttuuriperintötyöhön.

Verkoston kautta saatiin arvokasta asiantuntemusta ja näkemyksiä Rosenlew-museon konsepti- ja näyttelyuudistuksen suunnitteluun. Hankkeen aikana laadittiin konkreettiset suunnitelmat sekä verkoston toiminnalle että museon uudistuksille. Näiden pohjalta museo voi hakea rahoitusta

uudistuksen toteuttamiseen. Hankkeen myötä museon asema kaupungin organisaatiossa on vahvistunut, ja myös paikallisten yritysten kiinnostus rahoitusyhteistyöhön on kasvanut.

Kuva 8: Projektisuunnittelija Petra Nikula osallistumassa Boliden Harjavallan tehdaskierrokselle muistelutilaisuuden jälkeen.

Hanke on lisännyt alueellista tietoisuutta Porin seudun teollisesta historiasta ja vahvistanut teollisuusperinnön merkitystä osana paikallista identiteettiä. Yritykset ja yhteisöt ovat tunnistaneeet oman kulttuuriperintönsä entistä paremmin, ja sitoutuminen sen säilyttämiseen on vahvistunut. Osallistuminen on syventänyt toimijoiden juuria ja identiteettiä. Museon monipuolinen lähestymistapa teollisuushistoriaan on avannut uusia näkökulmia esimerkiksi kestävän kehityksen teemojen käsittelyyn.

Hankkeen aikana tehty yhteistyö on herättänyt elinkeinoelämän ja kaupungin huomion paitsi teollisuusperinnön, myös museo- ja kulttuuripalveluiden merkitykseen. Vaikutuksia tullaan

arvioimaan pitkällä aikavälillä muun muassa verkoston aktiivisuuden ja Rosenlew-museon uudistuksen rahoituksen toteutumisen perusteella.

Hankkeen konkreettisia tuloksia:

- Verkoston jäsenlistalla 137 nimeä, joista 60 aktiivisia uutiskirjeen lukijoita
- Uutiskirjeen jakelua jatketaan noin neljä kertaa vuodessa
- Hankkeen tapahtumiin osallistui yhteensä noin 550 henkilöä
- Hankkeesta luennoitiin yhteensä 180 henkilölle
- Toteutettiin 25 haastattelua ja muistelua
- Saatiin 4 aineistolahjoitusta ja laadittiin 28 tapaamismuistiota

Verkoston toiminta johti yhteistyöhön Cimcorp Oy:n kanssa, jonka tuloksena syntyi näyttely *Liikkeessä – automaatio ihmisen rinnalla*. Näyttely avautuu Rosenlew-museossa 1.11.2025 ja kertoo Cimcorpin 50-vuotisesta historiasta, joka juontaa juurensa Rosenlew Automationiin.

Hankkeen vaikutus näkyy myös taiteen kentällä: Poriin suunniteltavan liikenneympyrän taideteoksen teemaksi valittiin teollisuusperintö. Verkostolle järjestettiin infotilaisuus, jossa keskusteltiin tärkeimmistä teollisuusperintöteemoista taiteilijahaun tueksi. Vaikka osallistujamäärä jäi pieneksi, keskustelu oli antoisaa. Yrityksille lähetettiin myös tiedusteluja kierrätysmateriaalien käytöstä teoksessa, mutta vastauksia ei saatu.

Lisäksi kaupunginjohtaja Lauri Inna nosti esiin Porin teollisen historian merkityksen uuden TNT-tehtaan julkistamistilaisuudessa sekä Mäntyluodon telakan myynnin yhteydessä kesällä 2025. Teollisuusperintö on näin noussut osaksi julkista keskustelua ja kaupunkikehitystä.⁷

Hankkeen lopussa toteutettiin palautekysely, johon vastasi 12 henkilöä. Vastauksissa toivottiin Teollisuusperintömessujen järjestämistä uudelleen, lisää luentoja, yhteishankkeita ja tulevaisuusperintöverstaita. Erityisesti nuorille suunnattuja verstaita toivottiin teemoilla teollisuus ja ympäristö. Verkoston ja teollisuusperinnön esittelyä toivottiin myös ammattikouluihin. Kaikki vastaajat kokivat hankkeen lisänneen tietoisuutta paikallisesta teollisuushistoriasta tai muuttaneen suhtautumista siihen. Hanke sai palautteessa täydet pisteet ja sille toivottiin jatkoa.

Hankkeen tulosten hyödyntäminen ja jakaminen

Rosenlew-museon kautta Satakunnan Museo on osa laajaa suomalaisten teollisuusperintöä vaalivien muistiorganisaatioiden verkostoa. Museo toimii aktiivisesti esimerkiksi TAKO-verkostossa, jossa jaetaan kokemuksia kokoelmatyöstä ja yritysyhteistyön käytännöistä. Hankkeen etenemistä ja sen tuloksia tullaan esittelemään erityisesti tälle asiantuntijajoukolle, ja Satakunnan Museon roolin vahvistuminen paikallisesti voi kannustaa vastaavien verkostojen perustamiseen myös muualla Suomessa.

⁷ Satakunnan Kansa 8.7.2025. [Kaupunginjohtaja Lauri Inna telakan järjestelystä: ”Uskon, että tämä näkyy myös kaupungin luvuissa myönteisellä tavalla” - Satakunnan Kansa](#)

Hankkeen lanseerauksen jälkeen Satakunnan Museo sai yhteydenoton Imatran Erämuseolta, joka on käynnistämässä omaa teollisuusperintöön liittyvää verkostohanketta. Museolle esiteltiin Satakunnan hankkeen sisältö ja toimitettiin hankesuunnitelma vertailun ja inspiraation tueksi.

Hankkeen toimintaa ja tuloksia on esitelty useissa luentotilaisuuksissa. Projektisuunnittelija kutsuttiin puhumaan mm. Porin Teollisuustyöntekijät ry:n veteraaneille, Rosenlewin Hopeakerho ry:lle sekä Rauman Merimuseon luentosarjaan. Rauman luento oli laajempi ja käsitteli teollisuusperinnön vaalimista Satakunnan Museon näkökulmasta. Lisäksi hanketta esiteltiin Teollisuusperintömessuilla ja Satakunnan kulttuuriympäristöryhmän kokouksessa. Yhteensä luennoilla oli noin 180 kuulijaa.

Hankkeen myötä yhteistyö Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tutkijoiden kanssa on syventynyt. Porin yliopistokeskuksessa tutkitaan parhaillaan Meri-Porin teollisuusaluetta ja siihen liittyviä yhdyskuntia. Satakunnan Museo on välittänyt tutkijoille arkistomateriaalia ja tutkijat ovat osallistuneet muistelutilaisuuksiin. Museo toimii myös kumppanina Tampereen yliopiston tutkimusrahoitushakemuksessa, joka käsittelee teollisuuskaupunkien nykytilaa ja tulevaisuutta.

Hankkeen aikana syntyi useita tapahtumaideoita, joita ei ehditty toteuttaa. Mikäli hankkeelle saadaan jatkoa, näitä ideoita hyödynnetään. Esimerkkejä ovat tilaisuus elämyksellisyyden roolista teollisuusperinnön tunnetuksi tekemisessä, yritysyhteistyön kehittäminen museonäyttelyissä sekä nykydokumentoinnin edistäminen yrityksissä.

Hankkeen raportti tullaan julkaisemaan Rosenlew-museon nettisivuilla Teollisuusperintöverkoston yhteydessä ja julkaisusta tullaan tiedottamaan mm. Museopostin kautta.

Kirjallisuus

Julkaistut tiedotteet

Satakunnan Viikko, 13.11.2024. [Porin seudun teollisuusperintöverkosto -hanke vaalii alueen pitkää teollista historiaa | Satakunnan Viikko](#)

Satakunnan Viikko, 12.9.2025. [Suomen ensimmäiset Teollisuusperintömessut valtaavat Porin Puuvillan | Satakunnan Viikko](#)

Verkostoon liittyvät artikkelit

UCPori Säikeitä, 23.05.2025, [Muistitietotutkimus avaa näkökulmia öljynporauslauttojen rakentamiseen | Porin yliopistokeskus](#)

Muut

Satakunnan Kansa 8.7.2025, [Kaupunginjohtaja Lauri Inna telakan järjestelystä: ”Uskon, että tämä näkyy myös kaupungin luvuissa myönteisellä tavalla” - Satakunnan Kansa](#)

<https://disce.eu/project/>

Liitteet

Liite 1: Muisteluiden teemakysymykset

Liite 2: Tulevaisuusperintöverstaan käsikirjoitus

Liite 3: Näyttelyn suunnitelmaesitys

Liite 4: Verkoston suunnitelma

Liite 5: Lanseeraustiedote

Liite 6: Messujen tiedote